

Област Бургас

▶ Население (2015)	414 034
▶ Територия (кв.км)	7748,1
▶ Брой на населените места	261
▶ Дял на населението в градовете (%)	76,1

Общ преглед

С настъпването на кризата икономиката на област Бургас среща огромни трудности. Въпреки че в периода 2011–2013 г. протича възстановяване, през 2014 г. БВП отново се свива рязко, като се връща до кризисните си нива от 2009–2010 г. Подобна тенденция се наблюдава и при доходите на домакинствата на областта, макар заплатите да продължават да растат с бърз темп през 2014 г. Последното вероятно се дължи на стабилното възстановяване на заетостта в областта въпреки неблагоприятната образователна структура на работната сила. Областта е сред първите в страната по брой на предприятията, вътрешни инвестиции и усвояване на европейски средства спрямо

населението. Чуждите инвестиции намаляват рязко през 2014 г., но това се дължи на счетоводни операции. Местните данъци и такси са сравнително високи, но администрацията развива услугите си и е сравнително прозрачна. В областта демографските тенденции са по-слабо негативни в сравнение с общите за страната. Естественият прираст в Бургас остава отрицателен, а областта продължава да привлича хора. Здравеопазването страда от недостиг на лекари и легла в болниците. Регистрираните престъпления са повече от тези в страната, но правораздаването е сравнително бързо. Интересът към библиотеките и музеите в областта е относително слаб.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ●●●

Доходи и условия на живот ●●●

Преди кризата икономиката на област Бургас се развива с бързи темпове, а през 2005 и 2006 г. БВП на човек на областта дори изпреварва средната стойност за страната. През 2008 г. Бургас е с четвъртия най-висок БВП на човек в страната, но с настъпването на кризата икономиката на областта среща огромни трудности. Въпреки възстановяването между 2011 и 2013 г. през 2014 г. БВП бележи рязък спад и се връща на кризисното си ниво от 2009–2010 г. БВП намалява с 11% и областта вече е на девето място в страната с 8687 лв./човек при 11 574 лв./човек за страната. Същата тенденция се наблюдава и при доходите на домакинствата в областта през 2014 г. През 2015 г. обаче средногодишният доход на лице от домакинството нараства до 4275 лв. при 4953 лв. за страната. Работната заплата в Бургас заема по-малък от средния за страната дял в доходите (53% при 57% за страната), а делът на пенсиите е 39% при 27% за страната. В същото време работната заплата в областта нараства стабилно, което вероятно се дължи на трайното възстановяване на заетостта от 2012 г. насам. Все пак тя остава с около 10% по-ниска от средната през 2014 г.

Пазар на труда ●●●

Икономическата активност в област Бургас продължава да нараства и през 2015 г. за първи път е по-висока от средната за страната – 69,4% при 69,3% за страната. Заетостта също се повишава стабилно след 2012 г. и през 2015 г. достига 62,2% (при 62,9% за страната). Намаляването на безработицата обаче е по-колебливо, а коефициентът остава сравнително висок – 10,3% при 9,1% за страната. Още повече че преди кризата Бургас беше сред областите с най-ниска безработица – под 4%. Възможно обяснение е относително неблагоприятната образователна структура на местното население. През 2015 г. 19,3% от населението на възраст между 25 и 64 години са с висше образование (при 27,5% за страната), а 28,8% – с основно и по-ниско образование (при 18,1% за страната).

Инвестиции ●●●●●

Инвестиционната активност в областта е висока. Област Бургас е на второ място в страната (след столицата) по брой на нефинансовите предприятия спрямо населението – 69 на 1000 души при 53 на 1000 души в страната през 2014 г.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи остават близо двойно по-високи от средните за страната спрямо населението и отново поставят Бургас на второ място в страната – 4471 лв./човек при 2786 лв./човек в страната през 2014 г.

Бургас заема второто място и при усвояването на европейски средства от общините. Към 31 май 2016 г. стойността на изплатените суми по договори на общините като бенефи-

циенти по оперативните програми е 1413,6 лв./човек, или двойно над средните за страната 688,8 лв./човек. В рамките на областта най-много е усвоила община Созопол (4773,1 лв./човек), а най-малко – общините Царево и Сунгурларе (под 100 лв./човек).

През 2014 г. преките чужди инвестиции в областта (с натрупване) спадат рязко с 1,5 млрд. евро. Основната причина за това е счетоводна, т.е. спадът се дължи на финансови операции между „Лукойл Нефтохим Бургас“ и компанията майка, регистрираната в Холандия Lukoil Europe Holdings.

Инфраструктура ●●●●●

Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в областта е по-ниска от средната за страната, но благодарение на автомагистрала „Тракия“ делът на автомагистралите и първокласните пътища е значително по-висок – 25,4% при 18,1% за страната през 2014 г. Въпреки това и през 2015 г. качеството на пътната настилка остава по-ниско от средното за страната, въпреки че се подобрява спрямо предходната година. Близо 40% от пътищата в областта са с добро качество на пътната настилка при 40,7% в страната.

Достъпът и използването на интернет в област Бургас се повишават през 2015 г. и изпреварват средните стойности в страната.

Данъци и такси ●

Като цяло ставките на местните данъци и такси в общините от област Бургас са по-високи от средните за страната. През 2016 г. общините в областта правят едни от най-многобройните промени в местното облагане – девет от промените са към повишаване на данъчната тежест, а две – към намаляване. Община Поморие повишава три от разглежданите пет ставки, Сунгурларе – две, а Бургас, Созопол, Малко Търново и Руен – по една. Същевременно общините Бургас и Приморско намаляват таксата за битови отпадъци за нежилищните имоти на юридическите лица.

Администрация ●●●●●

През 2016 г. общините в областта се самооценяват с близки, но под средните за страната оценки за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“.

Оценката на Фондация „ПДИ“ за прозрачността на общинските администрации в областта е по-висока от средната – 59,5% при 54,2% за страната през 2016 г. Според използваните критерии за оценяване най-прозрачна е община Бургас, а най-непрозрачна – община Несебър.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●

Демография ●●●●

През 2015 г. след столицата и област Сливен област Бургас има най-нисък отрицателен естествен прираст в страната, но въпреки това стойността му следва негативните тенденции в цялата страна. Област Бургас е и на второ място в страната (след област Сливен) по най-благоприятен коефициент на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към населението на 0–14 години – 119,6% при 146,4% в страната през 2015 г.

През 2015 г. механичният прираст в областта се повишава до 2,7‰ и Бургас се превръща в третата най-атрактивна за заселване област в страната (след столицата и област София).

Сравнително голяма част от населението на област Бургас живее в градовете, а гъстотата на населението в урбанизираните територии е сред най-високите в страната.

Образование ●●●

Бургас е втората област (след Сливен) с най-малко преподаватели в основното и средното образование спрямо броя на учениците. Дяловете на отпадналите и на второгодниците в основното и средното образование остават под средните за страната нива, въпреки че през 2014 г. делът на отпадналите се увеличава за втора поредната година, при това бързо. Коефициентът на записване в прогимназиите в областта се увеличава през 2015 г. на фона на намаляващ обхват на образователната система в страната, с което Бургас изпреварва средната стойност за страната.

За втора поредна година се увеличава делът на слабите оценки на матурите по БЕЛ в областта, достигайки 10,13% (при 8,73% за страната) през 2016 г. Същевременно и средният успех на зрелостниците в областта намалява, подобно на този в страната, достигайки 4,08 при 4,17 за страната.

Студентите в областта продължават да намаляват всяка година, достигайки 20 студенти на 1000 души от населението при 36 на 1000 души за страната през 2015 г.

Здравеопазване ●●

Здравеопазването в област Бургас продължава да страда както от недостига на лекари, така и от сравнително малкия брой на леглата в болниците. През 2015 г. на един общопрактикуващ лекар в областта се падат 1944 души от населението при 1619 средно за страната. На един лекар от водеща специалност се падат по 647 души в Бургас при 544 за страната. Бургас е и сред областите с най-малък брой на леглата в болниците спрямо населението. През 2015 г. той намалява до 2,9 легла в МБАЛ на 1000 души от населението при 4,6 на 1000 души за страната.

Тази статистика за достъпа на населението до лекари и легла в болниците може да обясни сравнително ниския брой на хората, които се лекуват в областта. През 2015 г. постъпилите болни

за лечение в МБАЛ в областта са 167 на 1000 души от населението при 232 на 1000 души в страната.

Сигурност и правосъдие ●●●

Въпреки че натовареността на съдиите в областта е сравнително висока, правораздаването е относително бързо. През 2015 г. 93,0% от наказателните дела приключват в 3-месечен срок (при 88,1% за страната), а делът на висящите дела намалява до 6,5% (при 9,4% за страната).

Същевременно регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в област Бургас са повече от средните нива за страната. През 2015 г. в областта са регистрирани 20,2 престъпления на 1000 души от населението при 13,6 на 1000 души за страната. Областта се характеризира и с относително ниска разкриваемост на престъпленията – 33,5% от регистрираните през годината престъпления са разкрити през 2015 г. при 39,2% за страната.

Околна среда ●●●

Съсредоточаването на хората в градовете на областта определя сравнително високия дял от населението, което живее в селища с достъп до канализация и нейната свързаност с ПСОВ. Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата в областта също са значително по-ниски от средните за страната. През 2014 г. вредните емисии намаляват до 74,7 т/кв.км при 314,5 т/кв.км за страната.

Образованите битови отпадъци в областта продължават да са повече от средните стойности за страната и през 2014 г. се повишават за втора поредна година, нараствайки много по-бързо от средните за страната. През 2014 г. в област Бургас са образувани 583 кг отпадъци на човек годишно при 442 кг за страната.

Култура ●●

Област Бургас отчита сериозен интерес към кината и театрите, но изостава по отношение на посещенията в музеите и библиотеките.

През 2015 г. посещенията в кината в областта намаляват до 873 на 1000 души от населението при 744 на 1000 души за страната. Посещенията в театрите също намаляват до 333 на 1000 души при 302 на 1000 души за страната. Обратно на тенденцията в страната, посещенията в музеите се свиват за втора поредна година и достигат 405 на 1000 души при 664 на 1000 души за страната. Най-голяма спрямо стойностите за страната е разликата в посещенията на библиотеките. През 2015 г. в Бургас са отчетени 130 посещения на 1000 души от населението при 583 на 1000 души за страната, като отново в Бургас те намаляват през последните години, а в страната се увеличават.

Ключови показатели за област Бургас

Индикатори на икономическото развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	8725	9539	9591	9806	8687	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3279	3374	3702	4234	4182	4275
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	7092	7359	7788	8212	8834	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	18,3	15,6	19,4	21,4	n.a.	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	63,6	63,3	64,8	67,5	67,8	69,4
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	57,5	55,3	57,3	58,9	60,3	62,2
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	9,6	12,6	11,5	12,7	11,0	10,3
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	15,6	17,3	18,6	20,2	18,8	19,3
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	63	62	65	67	69	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2039	2379	3168	4553	4471	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	3847	4361	4885	5885	2264	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	40,6	47,3	53,5	44,8	51,6	63,2
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	21,8	22,1	29,0	27,1	35,0	39,5
Покритие на кадастъра (%)	16,2	16,2	16,3	16,3	16,3	20,7

Индикатори на социалното развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-2,5	-3,0	-3,3	-3,0	-3,2	-3,4
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	0,0	0,7	-0,2	3,7	2,5	2,7
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,2	4,4	4,1	4,2	4,3	4,2
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	5,8	3,9	6,6	7,0	6,1	7,1
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	81,0	81,1	81,4	80,1	78,5	79,0
Дял на здравноосигурените лица (%)	85,6	85,6	84,6	83,2	83,8	85,2
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	98	93	141	166	102	167
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	23,1	20,6	20,0	20,0	19,2	20,2
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	34,6	31,8	30,2	26,9	28,1	33,5
Дял на висшите наказателни дела (%)	5,4	9,3	8,4	7,3	8,9	6,5
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	58,7	60,6	60,7	61,2	61,4	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	54,8	75,3	86,9	90,2	74,7	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	63	101	552	845	927	873
Посещения в театрите на 1000 души от населението	172	289	282	317	361	333